

Experiment (Ansolabehere-Iyengar 1995)

- Hlavní charakteristika: intervence do „DGP“.
- Příčiny/Stimuly: Informace
- Efekty: Deklarované/skutečné chování
- Hlavní výhoda: **kontrola je síla** (volba podnětu/ů, vystavení osob podnětu, laboratorní a polní experimenty).

Velikost efektu1

Velikost efektu2

Skupina1

Skupina2

..

Podnět 1

Podnět 2

Příklad experimentu: (Gerber, Kaplan, Bergan 2007:
Newspaper bias a identifikace se stranou/kandidátem)

Volby guvernéra ve Virginii

Populace: Osoby, které neodebíraly žádné noviny (kontrolní proměnné věk, pohlaví, stranická identifikace), 3 skupiny (celkem 3000+ zúčastněných)

Intervence: jedna skupina dostávala zadarmo Washington Post (liberální), druhá Washington Times (konzervativní), třetí žádné po dobu 2 měsíců před volbami

Zjištění: Preference pro Rep a Dem kandidáta se mezi skupinou 1 a 2 lišila o 8%, lišil se i postoj k tématům kampaně, méně významně. Tón novin má efekt na výsledek kampaně.

Výhody x nevýhody zvoleného postupu?

Observační studie

- Výzkumník sleduje jednotky výzkumu a měří hodnoty proměnných

Nesnaží se žádnou z (nezávislých) proměnných manipulovat

Dva druhy observačních studií: průřezové a longitudinální

Průřezové (cross - sectional): zaměřují se na zkoumání více případů v jednom čase

Longitudinální (time - series): srovnávají jeden případ ve více časech

Kombinace obou

Příklad: existuje hypotéza, že s vyšší nezaměstnaností se zvyšuje deficit státního rozpočtu.

V prvním případě by se testovalo např. na zemích EU v roce 2010, ve druhém na konkrétní zemi v dlouhé časové řadě.

Experiment a observační studie: prostředek ustavování kauzality (KW strike back!)

Abychom mohli mezi dvěma proměnnými
konstatovat kauzální vztah (nezávislá proměnná X
ovlivňuje závislou Y):

1. Musí existovat věrohodný mechanismus, který spojuje X a Y .
2. Musíme si být jisti, že to není naopak a Y neovlivňuje X .
3. Mění se Y s tím, jak se mění X (kovariance).
4. Neexistuje nějaká proměnná Z , která zároveň ovlivňuje X a Y .

ÚKOL

- Jak to experiment a observační studie splňují?

Nevýhody experimentu a observačních studií

- **Experiment:**
- obtížná proveditelnost v některých případech
- problematická externí validita

- **Observační studie**
- Obtížná kontrola „čtvrté kauzální překážky“
- Nemůžeme si být skoro nikdy zcela jisti, že ve hře nejsou ještě nezávislé proměnné.

Jak získat data o malém množství případů (typicky jednom): vztah k teorii.

- **Případová studie** (klíčový výběr případu- „nejpravděpodobnější“, „nejméně pravděpodobný“ vzhledem k teorii, k níž se vztahuje).

Př: Lidé, kteří volí, vykazují závažné předsudky o stavu ekonomiky,

Studium „nejméně pravděpodobného případu“: studenti ekonomie (pokud zjistíme, že i oni, projektujeme na celou populaci)

Př: Postkomunistické země s vysokým podílem katolíků mají konzervativní legislativu v sociální oblasti.

Studium nejvíce pravděpodobného případu: Polsko (pokud zjistíme, že Polsko ne, zamítáme pro celý postkomunistický aréal).

- Hodně informací o málo objektech zkoumání

Od designu výzkumu k datům: Jak si vybírat případy

- Kromě **případových studií** sbíráme často data o větším množství případů, které jsou buďto z hlediska výběru případů:
- **Cenzus** (vzorek představuje celou populaci)
- **Výběr** (vybíráme jenom určité jednotky populace).

Druhy výběrů

- **Kvótní:** předem víme, že ve vzorku chceme určitá % jednotek s určitými charakteristikami
- **Náhodné** (nekontrolujeme charakteristiky populace): ankety, „samovýběry“.

Mechanismy zajištění „náhodnosti“ v kvótním výběru: systematicčnost, stratifikace

Jakou výhodu mají kvótní výběry před náhodnými?

Od designu výzkumu k datům: techniky sběru dat

- Techniky sběru dat představují prostředky, pomocí kterých jsou získávána data.
- Mezi základní techniky sběru dat patří **pozorování, dotazování, obsahová analýza a sekundární analýza**
- Techniky sběru dat se dále mohou dělit dělí na **obtrusivní** (vtíravé)- dochází při nich k interferenci se zkoumaným systémem- řadí se sem zejména dotazník, rozhovor a otevřené nezúčastněné pozorování a **neobtrusivní**, při nichž výzkumník neinterferuje se zkoumaným systémem (studium dokumentů, sekundární analýza, skryté nezúčastněné pozorování).
- **Induktivní a deduktivní strategie** používá **jiné techniky sběru dat**- pro induktivní jsou typické nestandardizovaný rozhovor, zúčastněné pozorování a analýza osobních dokumentů, zatímco pro deduktivní výzkum jsou to dotazník, standardizovaný rozhovor a nezúčastněné pozorování.

Pozorování

- **1. Naivní/vědecké** (vědecké pozorování se vyznačuje plánovanými postupy, systematičností a konkrétním výzkumným účelem, zatímco naivní pozorování slouží zpravidla ke získávání každodenních zkušeností)
- **2. Strukturované a nestrukturované pozorování.** Účelem nestrukturovaného pozorování je pokud možno zhuštěný popis politického jednání. Začíná s se spíše vágně formulovaným seznamem otázek, které připouští otevřenost k neočekávanému. Pozorování je doprovázeno analýzou: poznámky jsou strukturovány. Na jejich základě jsou formulovány kategorie, které dávají návod k dalšímu pozorování. U strukturovaného pozorování se naproti tomu předpokládá schéma kategorií ke klasifikaci způsobů jednání předem.
- **3. Otevřené a skryté pozorování.** Při otevřeném pozorování vystupuje pozorovatele otevřeně jako výzkumník, zatímco při skrytém pozorování svoji identitu skrývá (což při strukturovaném a systematickém pozorování lze ztěžít).
- **4. Zúčastněné a nezúčastněné pozorování.** Při zúčastněném pozorování je výzkumník sám elementem pozorovaného sociálního pole, zatímco v opačném případě zůstává vně. Zúčastněné pozorování lze dále dělit na aktivní a pasivní pozorování podle toho, zda se se zkoumaným politickým polem identifikuje či nikoliv.

Dotazování

- 1. Podle **stupně předstrukturovanosti** situace dotazování na málo strukturované, částečně strukturované a silně strukturované dotazování
- 2. Podle **stupně standardizace výzkumných nástrojů** a podmínek na nestandardizované dotazování, částečně standardizované dotazování a plně standardizované dotazování (dotazník bývá vysoce standardizovaný, rozhovor ne).
- 3. Podle formy získání dat **je ústní a písemné dotazování** , přičemž ústní lze dále dělit na přímý a telefonický (v současnosti typologii problematizují, resp. rozšiřují nová média, hlavně internet)
- 4. Podle počtu dotazovaných dotazování s jednotlivcem či se skupinou
- Podoba a „dramaturgie“ dotazníku- ***Disman: Jak se vyrábí sociologická znalost***

Obsahová analýza

- U analýzy dokumentů se jedná o empirickou metodu k systematickému, intersubjektivně prováděnému zkoumání obsahových a formálních znaků a sdělení, případně i autora a adresáta sdělení.
- Dokument je obecně jakýkoliv hmotný záznam lidské činnosti (úřední statistika, dopisy, osobní deníky, plakáty, letáky, články v odborných časopisech, hmotné stopy chování). Obsahová analýza může být použita i v kombinaci s jinými technikami, např. při zpracování dlouhých otevřených otázek v rozhovoru a obecně v kvalitativním výzkumu. I v obsahové analýze se obvykle pracuje s populací a vzorkem (populace = soubor sdělení)

Sekundární analýza

- Sekundární analýzou se rozumí využití dat, která byla již dříve získána k jiným (výzkumným) účelům.
- Disman: „Sociálněvědné výzkumy testují omezený soubor hypotéz a tyto testy představují jen omezenou množinu relevantních kombinací sebraných proměnných. V každém výzkumu je využita jen část užitečné informace, která byla v datech nashromážděna“.

Seminář

Úkol 1

1.1. Máte "počet parlamentních stran". Uvažujte o něm jako o závislé a nezávislé proměnné, navrhněte, co ovlivňuje a jak a čím je ovlivněn a jak.

Úkol 2

- zkuste najít kauzální argumenty, identifikujte závislou a nezávislou proměnnou a operacionalizujte je tak, aby měly co největší kontextový rozsah
- *"Česká sociální demokracie má ve srovnání s tou slovenskou určité limity. V Česku působí velmi silná komunistická strana. Výsledek není tak vysoký, jak se původně očekávalo, ale ČSSD vyhrála volby. Teď se musí pokusit sestavit vládu, což bude poměrně náročné. Předsedovi strany to vůbec nezávidím. Vítěz voleb musí převzít zodpovědnost. Zásadní problém vidím v tom, že se na politické scéně objevují nové strany, které nejsou základem stabilní politiky.,, (Fico)*

Úkol 3

- U předchozích kauzálních argumentů se zamyslete nad tím, jak bude vypadat závislá proměnná, pokud hodnota nezávislé proměnné 1. bude nízká a 2. bude vysoká.
- *"Česká sociální demokracie má ve srovnání s tou slovenskou určité limity. V Česku působí velmi silná komunistická strana. Výsledek není tak vysoký, jak se původně očekávalo, ale ČSSD vyhrála volby. Teď se musí pokusit sestavit vládu, což bude poměrně náročné. Předsedovi strany to vůbec nezávidím. Vítěz voleb musí převzít zodpovědnost. Zásadní problém vidím v tom, že se na politické scéně objevují nové strany, které nejsou základem stabilní politiky."*

Úkol 4

- Navrhněte, co by mohla ovlivňovat závislá proměnná z předchozího příkladu (tj., kde by se mohla stát nezávislou proměnnou) a posuďte, jak pak bude vypadat tato závislá proměnná, pokud bude nezávislá proměnná dosahovat nízkých a vysokých hodnot.

Úkol 5

- 2.3. Popište průběh přímé prezidentské volby v ČR 2012/13 tak, že ho rozdělíte do jednotlivých dimenzí- tj. co vše bychom na ní mohli zkoumat (aspoň pět dimenzí).

Úkol 6

- 2.3.2. U každé z nich nabídněte vysvětlení, proč byla její hodnota taková, jaká byla.

Úkol 7

- 2.3.2. U každé z nich nabídněte vysvětlení, proč byla její hodnota taková, jaká byla.

Úkol 8

- 2.3.3. Zkuste tyto vztahy více generalizovat a vytvořit z nich kauzální argumenty.

Úkol 9

- Tyto kauzální argumenty operacionalizujte

Úkol 10

- Uvažujte nyní o tom, že by volba prezidenta 2012/13 probíhala parlamentem
- Zkoumali byste na ní stejné dimenze a proč? Jsou tam nějaké důležitější?

Úkol 11

- U nových problémů nabídněte vysvětlení, proč by hodnota byla taková, jaká by byla („stala by se tak, jak se stala“)